

B'LE'W

Adviesorgaan ter bescherming van
de Joodse Gemeenschap in Nederland

Dreigingsrapport 2017

Dreigingsrapport 2017

*Jihadistisch terrorisme als dreiging voor de Joodse gemeenschap in
Nederland*

Stichting Bij Leven en Welzijn

Juni 2017

Voorwoord

De stichting Bij Leven en Welzijn (BLEW) monitort continu de dreiging op de Nederlands Joodse gemeenschap om de inzet van mensen en middelen hierop af te stemmen. Hiertoe heeft zij een eigen dreigingsmonitor ontwikkeld: de “BLEW Index”.

Het huidige dreigingsbeeld is complex. De inzet van de overheid is een versterking maar wordt deels bepaald door het stellen van prioriteiten. Aanslagen zijn minder gericht tegen specifieke doelen en aanslagplegers bedienen zich steeds minder van traceerbare en voorspelbare wapens.

Wij zijn er van overtuigd dat Joodse doelen een zeer prominente rol spelen binnen het Jihadisme. Het huidige dreigingsbeeld mag niet leiden tot het afschalen van preventieve maatregelen door de overheid. Zodra dat gebeurt worden Nederlandse doelen “soft targets” in vergelijking met vergelijkbare doelen in de ons omringende landen.

Als de overheid afschaalt zullen wij opschalen.

Het effectievere scenario is dat van een intensievere samenwerking tussen beide partijen met een gemeenschappelijk doel. Hier valt nog veel te winnen. Aan ons zal het niet liggen.

Met dit rapport willen wij het bewustzijn bevorderen en het inzicht verscherpen dat, wat voor velen “normaal” is, niet “vanzelfsprekend” is. Ook de komende jaren zal BLEW zich inzetten voor een veilige samenleving.

Dennis Mok
Voorzitter stichting Bij Leven en Welzijn

Amsterdam
Juni 2017

Inhoudsopgave

INHOUD

1. Titelblad.....	1
2. Voorwoord.....	2
3. Inleiding.....	4
4. Kwantitatieve analyse.....	5-6
5. Kwalitatieve analyse.....	7-9
6. Conclusie.....	10

Inleiding

Bij Leven en Welzijn is het adviesorgaan ter bescherming van de Joodse gemeenschap in Nederland. BLEW beveiligt sinds 1983 synagogen, Joodse scholen, Joodse evenementen en Joodse instellingen. Daarnaast geeft BLEW gevraagd en ongevraagd advies over veiligheidsaspecten bij evenementen, (nieuw-)bouw en krijgen Joodse jongeren advies en trainingen over weerbaarheid en veiligheid. Tot slot houdt BLEW incidenten bij die de veiligheid van de Joodse gemeenschap in het geding brengen.

Werkwijze

Dit rapport bevat een analyse van de huidige dreiging voor de Joodse gemeenschap in Nederland. Aan de hand van deze analyse gaan wij in op de verwachte dreiging in de komende periode. Onze analyse is gebaseerd op handelingen die zijn waargenomen door BLEW in 2016, rapporten van verschillende overheidsinstanties over de veiligheid en het dreigingsniveau in Nederland, rapporten over antisemitisme, aanslagen op Joodse en niet-Joodse doelen in 2016 en de huidige beveiligingsniveau van de Joodse gemeenschap. Het rapport heeft als doel de dreiging van de Joodse gemeenschap in kaart te brengen en te verduidelijken wat er nodig is om de veiligheid van de Joodse gemeenschap te waarborgen.

Conclusies

De dreiging voor de Joodse gemeenschap in Nederland is onverminderd hoog. De stijging van het aantal waargenomen voorbereidende handelingen bij Joodse instellingen, de nadruk van verschillende jihadistische organisaties op het aanvallen van joden en de aanslagen die voorkomen zijn op Joodse doelwitten in 2016 wijzen erop dat de Joodse gemeenschap continu op haar hoede moet zijn. Opmerkelijk is dat het aantal (gerapporteerde) antisemitische incidenten in de meeste Westerse landen is gedaald. Dat geldt ook voor Nederland, waardoor de uitkomst van onze index gedaald is.

De Joodse gemeenschap in Nederland is zeer erkentelijk voor de steun die zij van de overheid krijgt bij de bescherming van onder meer Joodse scholen, synagogen en Joodse instellingen. De daling van het aantal antisemitische incidenten is in grote mate te danken aan de grotere veiligheid die dit tot gevolg heeft voor Joodse gemeenschappen¹. Dit toont het effect aan van de aanwezigheid van de lokale politie en de Koninklijke Marechaussee; BLEW zet dan ook in op een nog intensievere en productievere samenwerking in de toekomst.

---

¹ <http://www.eurojewcong.org/ejc-news/16556-kantor-centre-annual-report-on-antisemitism.html>

Kwantitatieve analyse

BLEW index

De 'BLEW-Index' is door BLEW ontwikkeld om het dreigingsniveau voor de Joodse gemeenschap kwantitatief te kunnen duiden. De index bestaat uit vijf factoren die de *waarschijnlijkheid* van een aanslag op de Joodse gemeenschap in Nederland bepalen en vijf factoren die het *risico* daarvan bepalen.

De uitkomst op een schaal van 0 tot 100 is een indicatie van de huidige dreiging. Afgezet tegen voorgaande jaren geeft dit de ontwikkeling van het dreigingsniveau weer. Het dreigingsniveau en de trend ten opzichte van de voorgaande jaren, wordt vervolgens in de context van relevante ontwikkelingen binnen en buiten Nederland geplaatst.

Op basis van het dreigingsniveau zoals gedefinieerd in de index en analyse van de nationale context wordt een aantal conclusies en aanbevelingen geformuleerd.

Niveaus uitkomst BLEW index

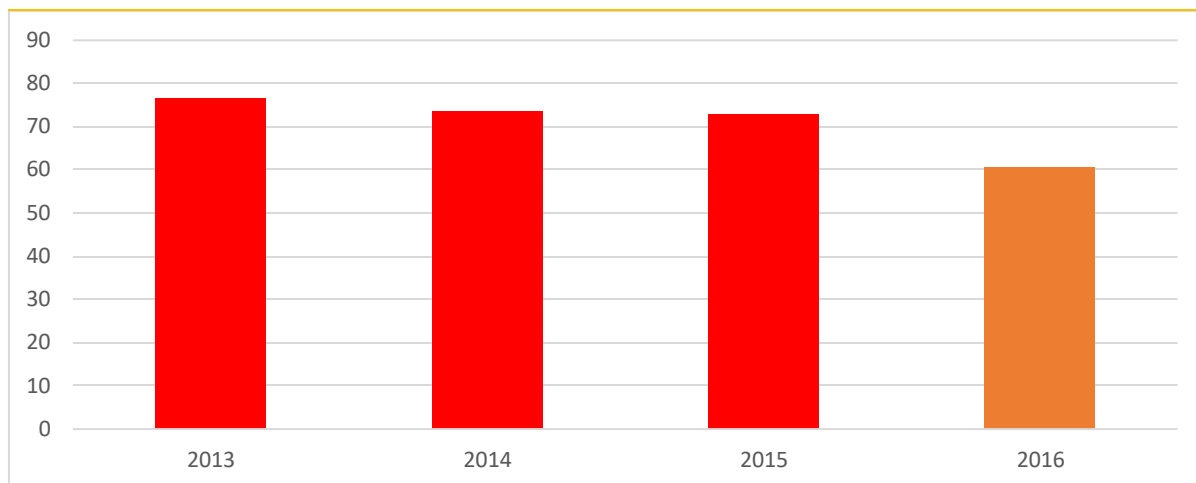
De waarschijnlijkheid en het risiconiveau worden gekwantificeerd op een schaal van 0 tot 50 waarna deze scores bij elkaar worden opgeteld tot een totaalscore van 0 tot 100. De uitkomst van de score geeft een het dreigingsniveau weer (zie onderstaand tabel).

<u>SCORE</u>	<u>DREIGINGSNIVEAU</u>
00 – 30	Wit / minimaal
30 – 50	Geel / beperkt
50 – 70	Oranje / substantieel
70 – 100	Rood / kritiek

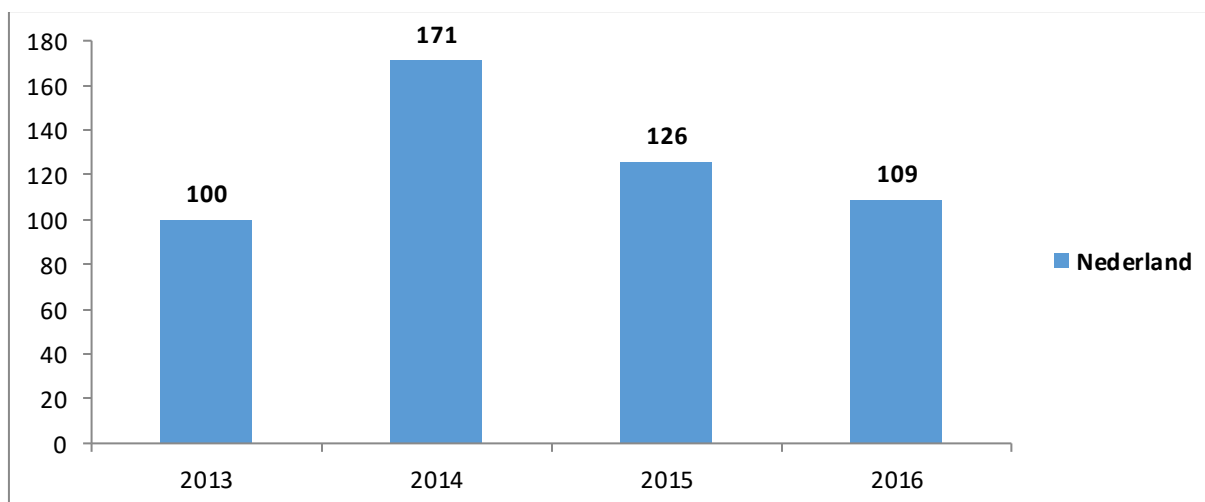
Aan de hand van de tien factoren die hieronder kort worden toegelicht komt de index op dit moment in Nederland uit op een substantieel dreigingsniveau van **60,5**. Dat is een significante daling ten opzichte van het voorgaande jaar.

Ontwikkeling dreigingsniveau Joodse gemeenschap in Nederland 2013-2016

Ontwikkeling 'openlijk' antisemitisme in Nederland 2013-2016

Kwalitatieve analyse

In dit hoofdstuk gaan we in op de totstandkoming van de BLEW-index en besteden we aandacht aan die factoren die zijn meegenomen in onze index maar in onze optiek wel relevant zijn voor de dreiging.

Aanslagen 2016

In 2016 vonden meerdere aanslagen plaats in Europa. Zowel islamitisch terrorisme als extreemrechts terrorisme drukten hun stempel op de Europese samenlevingen in 2016. De AIVD en de NCTV stellen dat de kans op een aanslag in Nederland nog nooit zo groot is geweest als nu; de genoemde diensten concluderen dat de kans dat er een aanslag in Nederland plaatsvindt net zo groot is als bijvoorbeeld in België en Frankrijk, waar al grote terreuraanslagen zijn gepleegd². Het huidige dreigingsniveau vastgesteld door de NCTV is dan ook substantieel wat inhoud dat er momenteel een reële kans is op een aanslag in Nederland³. Zowel de NCTV en AIVD denken dat de kans op een aanslag groter zal worden zodra het kalifaat uit elkaar valt⁴. Momenteel verliest ISIS steeds meer gebied waardoor verschillende overheden denken dat het uiteenvallen van het kalifaat niet lang meer zal duren⁵.

De grootste dreiging komt uit jihadistische hoek, waarbij terreurorganisaties als Al-Qaeda en ISIS worden genoemd als inspiratiebron en als aanvoerders van aanslagen door middel van het geven van trainingen, leveren van wapens en het kiezen van doelwitten⁶. Hoewel er ook wordt gesproken van andere bedreigende ontwikkelingen (zoals Russische beïnvloedingsoperaties) stellen wij dat de dreiging voor de Joodse gemeenschap bijna uitsluitend afkomstig is uit jihadistische kring doordat aanslagen op Joodse doelen in het Westen de afgelopen jaren zonder uitzondering gepleegd zijn door jihadistische terroristen. Dit geldt ook voor het jaar 2016⁷. Daarbij zijn er meerdere pogingen tot aanslagen van jihadisten op Joodse doelen in 2016 voorkomen⁸ en benoemen verschillende islamitische terreurorganisaties Joden als primair doelwit⁹.

---

² <https://www.aivd.nl/publicaties/jaarverslagen/2017/04/04/jaarverslag-2016>

³ <https://www.nctv.nl/organisatie/ct/dtn/index.aspx>

⁴ <http://www.nu.nl/binnenland/4350427/nctv-waarschuwt-toename-terreurdreiging-bij-val.html>

⁵ http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1912.html

⁶ <https://www.aivd.nl/publicaties/jaarverslagen/2017/04/04/jaarverslag-2016>

⁷ <https://www.adl.org/news/article/global-anti-semitism-selected-incidents-around-the-world-in-2016>

⁸ <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/220836>

⁹ <http://www.dailymail.co.uk/news/article-4267184/Chilling-ISIS-post-calls-attacks-Jews-West.html>

Modus operandi

Een van de meest opvallende ontwikkelingen in 2016 op het gebied van terreur was de 'vernieuwde' modus operandi van jihadisten bij het plegen van aanslagen. Dit waren andere type aanslagen door het gebruik van primitieve middelen als wapens zoals vrachtwagens en keukenmessen en door de keuze van het doelwit. Het doelwit betrof een algemene en bekende locatie waar relatief veel mensen aanwezig zijn en die lastig te beveiligen zijn. Hierdoor kan er tijdens een aanslag in relatief korte tijd veel slachtoffers worden gemaakt en krijgt de aanslag door de bekendheid van de locatie veel aandacht. Deze nieuwe type aanslagen in samenhang met de toenemende veiligheidsmaatregelen van de overheid voor de Joodse gemeenschap die hieronder verder worden uitgelegd, zorgen ervoor dat de risico voor een aanslag op de Joodse gemeenschap is gedaald.

Daling antisemitische incidenten

Een andere opvallende ontwikkeling betreft de daling van het aantal antisemitische incidenten. In de meeste landen met uitzondering van de Engelstalige landen is er een daling waargenomen van het aantal antisemitische incidenten, ook in Nederland is dit het geval. Hierbij is het belangrijk te benadrukken dat het gaat om een daling van incidenten die gerapporteerd zijn aan verschillende meldpunten van antisemitisme. Hieruit kan dus niet geconcludeerd worden dat het antisemitisme als geheel is gedaald aangezien het niet bekend is of alles wordt gerapporteerd en alleen antisemitisme dat zich openlijk uit wordt gemeten.

De daling van het aantal antisemitische incidenten heeft verschillende oorzaken¹⁰. De drie grootste oorzaken betreffen een toenemende veiligheid van de Joodse gemeenschappen in het Westen, het feit dat er steeds meer Joden zijn die ervoor kiezen niet herkenbaar als Jood over straat te lopen en de focus van rechts-extremistische partijen die over het algemeen antisemitisch zijn op immigratie in plaats van Joden.

De grootste consequentie van deze oorzaken is dat het antisemitisme meer moeite heeft zich te uiten. Antisemitische incidenten kunnen minder vaak plaatsvinden doordat Joden onherkenbaar als Jood op straat lopen en door de toenemende veiligheid van de Joodse gemeenschap.

---

¹⁰ <http://www.eurojewcong.org/ejc-news/16556-kantor-centre-annual-report-on-antisemitism.html>

Veiligheidsmaatregelen

De veiligheidsmaatregelen van verschillende Westerse overheden voor de Joodse gemeenschappen in hun samenleving hebben ervoor gezorgd dat de veiligheid van de Joodse gemeenschappen is toegenomen. Deze maatregelen hebben de dreiging en het aantal antisemitische incidenten voor de Joodse gemeenschappen verlaagd, zo ook in Nederland. De huidige ontwikkelingen van de daling van het aantal antisemitische incidenten en de daling van het aantal aanslagen op Joodse doelen laat zien dat de overheidsmaatregelen hun vruchten afwerpen en dat ze hun doelen behalen. Het is daarom van zeer groot belang dat deze maatregelen intact blijven en dat de dalende dreiging niet wordt gezien als reden om de maatregelen af te schaffen. Hierbij is het belangrijk om ook te benadrukken dat Joden volgens het jihadistisch gedachtegoed altijd een doelwit zullen blijven¹¹ ongeacht de beveiliging die de overheid de Joodse gemeenschap aanbiedt.

Stijging waargenomen handelingen BLEW

BLEW heeft het afgelopen jaar wederom een stijging waargenomen in het aantal mogelijke voorbereidende handelingen. Dit komt mede door een stijging van de capaciteit van BLEW waarbij BLEW het afgelopen jaar meer evenementen en locaties heeft beveiligd dan ooit tevoren en dus meer handelingen heeft kunnen waarnemen. Een andere reden voor de stijging in het aantal waarnemingen heeft te maken met het feit dat Joodse doelen nog steeds prominent zijn. Zoals eerder aangegeven vormt de haat jegens Joden nog steeds een onderdeel uit van het jihadistisch gedachtegoed. De oproepen van jihadistische organisaties om joden aan te vallen en pogingen van verschillende individuen om deze oproepen tot werkelijkheid te maken verklaren daarom mede de toenemende aantal waargenomen voorbereidende handelingen door BLEW.

---

¹¹ Zie BLEW dreigingsrapport 2016

Conclusie

In 2016 hebben er zowel hoopvolle als zorgzame ontwikkelingen plaatsgevonden omtrent de veiligheid van Joods Nederland. De daling van het aantal antisemitische incidenten, de huidige veiligheidsmaatregelen van de overheid en de veranderende modus operandi van jihadistisch terreur zorgen ervoor dat de waarschijnlijkheid en het risico voor een aanslag op een Joods doelwit in Nederland is gedaald.

Aan de andere kant is er sprake van het aantal waargenomen handelingen door BLEW, de stijging van de voorkomen en uitgevoerde aanslagen op Joodse doelen, de jihadistische propaganda die nog steeds oproept aanslagen op Joden te plegen, het belang van Joden in het jihadistisch gedachtegoed en de waarschuwingen van de NTCV en AIVD op een aanslag in Nederland onder andere door het verwachte uiteenvallen van het kalifaat. Deze ontwikkelingen betekenen dat de Joodse gemeenschap een prominent doelwit is en blijft voor terreur.

Door het groeiend risico van een aanslag op Nederlands grondgebied wordt de overheid genoodzaakt steeds meer capaciteit in te zetten om deze dreiging tegen te gaan. Het opschalen van overheidsdiensten lijkt onvoldoende om zowel 'algemene' doelen en de specifiek Joodse doelen adequaat te beschermen. Momenteel worden er daarom steeds meer overheidstaken uitbesteed aan private beveiligingsbedrijven¹². BLEW juicht deze ontwikkeling toe en zet haar expertise en ervaring graag in om samen met de overheid de Joodse gemeenschap in Nederland te verzorgen.

Het Dreigingsrapport juni 2017 'Jihadistisch terrorisme als dreiging voor de Joodse gemeenschap in Nederland' is een uitgave van de Stichting Bij Leven en Welzijn (BLEW). BLEW is het adviesorgaan ter bescherming van de Joodse gemeenschap in Nederland.

Stichting Bij Leven en Welzijn

Postbus 7967

1008 AD Amsterdam

W: www.blew.org

E: info@blew.org

T: 020 - 404 1749

---

¹² http://www.veiligheidsbranche.nl/media/publicaties_nwe_site/artikel_volkskrant_20032017.pdf